

Wodna przygoda –
jakie zwierzęta mieszkają w wodzie?
L'aventure dans l'eau –
quels animaux y habitent ?

Agnieszka Kilijańska

Scenariusz interdyscyplinarnego projektu edukacyjnego do języka francuskiego dla I etapu edukacyjnego (klasy I–III szkoły podstawowej)

opracowany w ramach projektu:

„Tworzenie zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Redakcja merytoryczna: Renata Rychlicka, Beata Luc
Redakcja językowa i korekta: Eduexpert sp. z o.o.
Projekt graficzny i projekt okładki: Eduexpert sp. z o.o.
Redakcja techniczna i skład: Eduexpert sp. z o.o.

Weryfikacja i odbiór niniejszej publikacji: Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie

w ramach projektu: *Weryfikacja i odbiór zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy*

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl

1. Temat projektu

Wodna przygoda – jakie zwierzęta mieszkają w wodzie? *L'aventure dans l'eau – quels animaux y habitent ?*

2. Osoby prowadzące projekt

2.1. Koordynator: nauczyciel języka francuskiego

2.2. Pozostali: nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej w ramach edukacji przyrodniczej, technicznej, muzycznej i informatycznej

3. Ramy czasowe

Projekt zaplanowany jest na połowę lutego, czas jego trwania to dwa miesiące. Zakończenie projektu przewidywane jest na połowę marca. Zakończenie projektu będzie jednym z elementów Międzynarodowego Dnia Ziemi, który przypada na 22 kwietnia. Odbędzie się w formie prezentacji filmu na temat życia w wodzie oraz piosenek o wodnych zwierzętach, a także wystawy prac o zwierzętach wodnych wykonanych w programie Paint.

4. Cele projektu

4.1. Cele ogólne

W podstawie programowej kształcenia ogólnego możemy znaleźć punkty odnoszące się do kształtowania kompetencji kluczowych, rozwijanych w czasie pracy metodą projektu, które będą jego celami ogólnymi. Realizując projekt, uczniowie:

- używając języka ojczystego i obcego, ćwiczą sprawną komunikację – komunikują się w trakcie projektu między sobą, rozmawiają z nauczycielem; wyrażają własne zdanie przy wykonywaniu prac technicznych (kukietki, środowisko wodne w pudełku), poznają francuskie słownictwo związane ze środowiskiem wodnym (nazwy akwenów oraz zwierząt żyjących w wodzie) oraz budzą w sobie motywację do nauki języka poprzez tworzenie i rozumienie prostych wypowiedzi (krótki opis zwierzęcia);
- pozyskują informacje z różnych źródeł (książki o zwierzętach, strony internetowe z piosenkami, słowniki obrazkowe), a następnie je odpowiednio wykorzystują (wspólnie z nauczycielem uczą się piosenek i gromadzą potrzebne informacje o zwierzętach);
- próbują zgodnie pracować w grupie (podczas trwania projektu) oraz aktywnie uczestniczą w wydarzeniach w szkole (podczas prezentacji projektu).

4.2. Cele szczegółowe – dzielimy na dwie grupy: edukacyjne i wychowawcze

Cele edukacyjne

Podstawowe cele edukacyjne projektu dotyczą wiedzy pozyskanej na różnych lekcjach w ramach edukacji wczesnoszkolnej związanych z projektem, a zatem uczeń:

- poszerza słownictwo w języku francuskim związane ze zwierzętami wodnymi, poznaje ich nazwy oraz potrafi powiedzieć o niektórych kilka prostych zdań, poznaje słownictwo dotyczące środowisk wodnych (*la mer, l'océan, le lac, le fleuve, l'étang*);
- poznaje piosenki o rybach po polsku i francusku;
- zdobywa informacje na temat zwierząt żyjących w wodzie.

Cele wychowawcze

Uczeń, który bierze udział w projekcie interdyscyplinarnym, oprócz zdobytej wiedzy, rozwija także kompetencje kluczowe oraz uniwersalne. W szczególności, uczeń:

- podejmuje próbę zgodnej współpracy, stara się rozwiązywać konflikty oraz iść na kompromis;
- zobowiązuje się angażować w swoją pracę oraz w pracę całej grupy;
- przekazuje własną wiedzę rówieśnikom, ocenia swoją pracę oraz pracę kolegów, wyraża własne opinie i uczy się przyjmować opinie rówieśników;
- rozwija samodzielność, myślenie twórcze, pomysłowość, zręczność (prace plastyczne i techniczne).

Cele szczegółowe dla uczniów

Sposób zapisu celów ogólnych i szczegółowych projektu jest przeznaczony głównie dla nauczyciela, dla dzieci cele te mogą być niezrozumiałe. Z tego względu uczeń powinien dostać cele stworzone specjalnie dla niego, by dobrze zrozumiał i wiedział, na czym polega jego praca i jakie zadania ma wykonać każda grupa.

Uczestnicząc w projekcie:

- poznajemy francuskie słownictwo związane z wodnymi zwierzętami, a także piosenki o rybach;
- poznajemy środowiska wodne;
- wspólnie z nauczycielem tworzymy film o zwierzętach wodnych;
- uczymy się pracy w grupie oraz dzielenia się wiedzą z innymi, a także oceniamy siebie i kolegów.

5. Treści kształcenia

Projekt interdyscyplinarny *Wodna przygoda – jakie zwierzęta mieszkają w wodzie?* *L'aventure dans l'eau – quels animaux habitent dans l'eau ?* łączy język francuski oraz edukację wczesnoszkolną (edukację przyrodniczą oraz edukację techniczną i muzyczną).

5.1. Język francuski

Program nauczania języka francuskiego *Mój mały francuski świat* Katarzyny Sobańskiej powstał na bazie podstawy programowej nauczania języka obcego jako pierwszego na pierwszym etapie edukacyjnym, a zatem w treściach kształcenia znajduje się podpunkt „Zwierzęta”, do którego bezpośrednio odnosi się temat naszego projektu. W trakcie realizacji projektu zostaną zrealizowane również takie treści z podstawy programowej jak:

- znajdowanie określonych informacji w wypowiedzi, rozumienie i reagowanie na proste pytanie – rozumienie opisu zwierzęcia zaprezentowanego przez nauczyciela, odpowiedź na proste pytanie zadane na temat zwierzęcia wodnego;
- śpiewanie piosenki w języku obcym samodzielnie lub w grupie –dostępne w internecie *Les petits poissons dans l'eau* (dostęp 9.09.2022) lub *Les poissons – Alain LeLait* (dostęp 9.09.2022);
- używanie prostych zwrotów w czasie zabawy – opisanie środowiska wodnego oraz zwierzęcia za pomocą prostych zdań;
- współpraca z kolegami w trakcie nauki – tworzenie w grupach środowiska wodnego oraz prezentacji o wybranym zwierzęciu.

5.2. Edukacja wczesnoszkolna

Edukacja przyrodnicza

Uczniowie zostają zapoznani z informacjami na temat zwierząt żyjących w wodzie. Uczeń:

- rozpoznaje i wyróżnia cechy ekosystemów, takich jak: jezioro, rzeka, morze, staw, ocean;
- rozpoznaje wybrane zwierzęta wodne, potrafi podać na ich temat kilka informacji (gdzie żyją, cechy charakterystyczne, ciekawostki).

Edukacja plastyczna i techniczna

Uczniowie tworzą scenę do nakręcenia filmu, tworzą środowisko wodne i wylosowane zwierzę. Uczeń:

- rysuje kredką, kredą, ołówkiem, mazakiem;
- wydiera, wycina, składa, przylepia, wykorzystując papier kolorowy, karton, ścinki tekstylne itp.;
- planuje i realizuje własne projekty/prace; realizując te projekty/prace współdziała w grupie;
- wykonuje model (środowisko wodne w pudełku, kukielki do prezentacji piosenki) według własnego planu i opracowanego sposobu działania.

Edukacja muzyczna

Uczniowie uczą się piosenki o rybach po polsku i francusku. Uczeń:

- śpiewa, dbając o prawidłową postawę, artykulację i oddech;
- porusza się i tańczy do muzyki;
- śpiewa wybrane krótkie piosenki w języku polskim i obcym.

Edukacja informatyczna

Uczniowie rysują obrazki w programie Paint. Uczeń:

- posługuje się komputerem i poznanym programem (indywidualnie lub w parach);
- współpracuje z kolegami, wymieniają się z nimi pomysłami, wykorzystując technologię (przy pracy w parach);
- posługuje się udostępnioną mu technologią zgodnie z ustalonymi zasadami.

6. Charakterystyka odbiorców

6.1. Typ szkoły: szkoła podstawowa.

6.2. Wiek uczniów: 7–8 lat.

6.3 Klasa: I

6.4. Zróżnicowanie potrzeb i umiejętności

Projekt interdyscyplinarny ma za zadanie zaangażować wszystkich uczniów. Jest zatem tak skonstruowany, by każdy mógł w nim znaleźć coś dla siebie. Praca w grupach umożliwia wszystkim dzieciom czerpanie korzyści z udziału – uczeń z trudnościami w nauce może czerpać wiedzę od kolegów, którzy tych trudności nie mają, uczniowie zdolniejsi uczą się pomagać innym. Istotny jest podział na odpowiednie grupy projektowe. Jeżeli mamy w klasie więcej uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE), będzie lepiej pokierować tym podziałem. Proponujemy tutaj

zabawę w łapanie kolorowych piłeczek. Zapraszamy na środek pięcioro dzieci, rzucamy 5 piłeczek w różnych kolorach. Sytuację powtarzamy, aż wszystkie dzieci będą miały piłeczkę w ręce. Musimy jedynie pamiętać, że dzieci z dysfunkcjami zapraszamy jednocześnie. Na koniec uczniowie z niebieskimi piłkami stanowią jedną grupę, z czerwonymi drugą itd. Przydzielając zadania projektowe, musimy zawsze brać pod uwagę możliwości uczniów. Czuwamy, by wszyscy byli odpowiedzialni za jakąś część projektu. Gdy mamy w klasie ucznia niepełnosprawnego ruchowo, musimy pamiętać, że nie będzie miał możliwości brania udziału w zabawach ruchowych w taki sam sposób, jak rówieśnicy. Mamy obowiązek zapewnić mu zadania zgodne z jego możliwościami, np. w przypadku pokazywania zwierząt ruchem, dziecko rysuje zwierzę na tablicy. Możemy każdemu dziecku dać wybór, który rodzaj zabawy woli, wtedy uczeń niepełnosprawny nie będzie się czuł niezręcznie. Uczeń zagrożony niedostosowaniem społecznym lub ze spektrum autyzmu powinien znać plan całej lekcji, możemy go dla niego przygotować w formie krótkiego zapisu lub obrazków (np. rysujemy nożyczki symbolizujące wycinanie, puzzle – układanie, oko – oglądanie filmu itp.) Gdy dzieci współpracują w grupie, nauczyciel musi zwracać szczególną uwagę na te, które mają problemy z adaptacją w zespole, aby nie zostały odsunięte od pracy przez kolegów.

6.5. Inne cechy odbiorców

Uczniowie, pracując metodą projektu, mają szansę wykazać się w różnych dziedzinach. Zdarza się, że mamy w grupie dzieci, które nie lubią odzywać się z własnej inicjatywy, są nieśmiałe lub wycofane. Mogą one mieć ukryty talent, o którym nikt nie wie. Proponując uczniom różne aktywności w czasie trwania projektu, możemy pobudzić ich do działania w obszarach, które były do tej pory dla nich trudne. Prezentując projekt, uczniowie mogą przełamać własną treść, jednak nie zmuszamy nikogo do występowania przed publicznością (każdy bierze czynny udział w projekcie, ale na miarę swoich możliwości). Jeżeli nie lubi być w centrum uwagi, może np. przygotować dekorację, która jest również ważna. Uczniowie uzdolnieni (np. plastycznie i muzycznie) będą mieli możliwość się wykazać, mogą również dostać zadanie do samodzielnego wykonania. Dziecko, które ma zadatki na lidera grupy, ma szansę się sprawdzić w tej roli, jednak musimy czuwać, by nie zdominowało rówieśników.

7. Formy i metody realizacji projektu

7.1. Formy pracy

Projekt interdyscyplinarny jest oparty przede wszystkim na pracy w grupie, jednak zdarza się, że pracujemy także z całą klasą. Praca z całym zespołem klasowym to głównie prezentacja projektu – nagrywanie filmu o zwierzętach mieszkających w wodzie oraz piosenek śpiewanych po polsku i francusku, a także wystawa prac wykonanych w programie Paint. Jednak zaproponowane prace mogą być wykonywane indywidualnie (jeżeli szkoła dysponuje odpowiednią liczbą komputerów) lub w parach (również zależne od dostępnego sprzętu).

7.2. Metody pracy

Proponowana w niniejszym scenariuszu forma kształcenia interdyscyplinarnego będzie w dużej mierze opierać się na metodzie projektu, która niewątpliwie sprzyja rozwijaniu kompetencji komunikacyjnych, kreatywności, współpracy, a zatem kształtuje kompetencje

kluczowe wykorzystywane w kształceniu przez całe życie. Kształcenie językowe opierać się będzie na metodzie komunikacyjnej, dzięki której uczniowie zostaną wyeksponowani na możliwe sytuacje językowe związane z użyciem języka obcego w sytuacjach codziennych, jak również doświadczą języka związanego ze światem wodnym. Kolejnym filarem tego projektu jest zastosowanie metody reagowania całym ciałem (TPR, od ang. *total physical response*), która w sposób naturalny i zgodny z harmonijną akwizycją języka obcego pozwala dzieciom reagować na treści, które już rozumieją, ale nie zawsze są w stanie wypowiedzieć.

7.3. Metody pracy – realizacja celów

- Podejście komunikacyjne – dzieci poznają słownictwo w języku francuskim dotyczące zwierząt wodnych. Pozwala ono uczniom na wzbogacanie leksyki w języku obcym. Musimy pamiętać o używaniu języka werbalnego i niewerbalnego, by ułatwić zrozumienie, ale również wspierać wypowiedź obrazkami, szczególnie, gdy mamy w klasie uczniów z afazją, ze spektrum autyzmu lub niedosłuchem.
- Metoda TPR do ćwiczenia słownictwa w języku obcym – dzieci wykonują ćwiczenia ruchowe razem z językowymi (przedstawianie zwierząt za pomocą ruchu, łowienie zwierząt za pomocą wędki). Doskonale się sprawdza w przypadku ucznia z ADHD (od ang. *attention deficit hyperactivity disorder*), gdyż zaspokaja jego potrzebę ruchu i pozwala mu się skupić. Ta sama zasada dotyczy ucznia z zaburzoną koncentracją uwagi.
- Metoda dyskusji – rozmawiamy z uczniami po polsku na temat zwierząt wodnych oraz ich środowiska życia. Dzieci dyskutując w grupie, uczą się cierpliwie czekać na swoją kolej, szanować zdanie innych, słuchać kolegów. Dodatkowo, uczeń zagrożony niedostosowaniem społecznym lub wycofany ma możliwość spontanicznej wypowiedzi, gdy ma na to ochotę.
- Metoda kierowania samodzielną pracą – dzieci tworzą środowisko wodne w pudełku oraz kukiełki zwierząt żyjących w wodzie do zaprezentowania piosenek. Używając tej metody, dzieci rozwijają umiejętność samodzielnego podejmowania decyzji. Nauczyciel musi zwracać szczególną uwagę na dzieci z problemami społecznymi (z autyzmem, ze spektrum autyzmu), by nie zostały odsunięte przez rówieśników od wspólnej pracy.
- Metoda czynnościowa – nauczyciel wspólnie z dziećmi nagrywa film na temat wodnych zwierząt oraz prezentację piosenek po polsku i francusku. Kręcąc film, dzieci uczą się zwracać uwagę na całokształt zadania, tj. scenografię, teksty itp. Nauczyciel musi czuwać nad udziałem wszystkich uczniów w przedsięwzięciu.
- Metoda impresyjna – dzieci uczą się piosenek wspólnie z nauczycielem edukacji wczesnoszkolnej oraz nauczycielem języka francuskiego. Uczniowie nieśmiali nie czują tremy, gdy śpiewają w grupie, a dodatkowo ci, którzy mają problem z zapamiętaniem tekstu, nie czują się zawstydzeni.

7.4. Nauczanie zdalne

W czasie nauczania zdalnego, nie będziemy w stanie zrealizować niektórych elementów projektu w takiej postaci, jak na początku zaplanowaliśmy. Wszystkie ćwiczenia językowe będziemy musieli przeprowadzić w wersji internetowej tzn. z pomocą dostępnych stron np. LearningApps, Wordwall lub [Le Point du FLE – Apprendre et enseigner le français](#) (dostęp 9.09.2022). Na podanych stronach znajdziemy gotowe już ćwiczenia, możemy je także przygotować sami.

Trudne będzie nagranie filmu, ale możemy spróbować je przeprowadzić. Uczniowie w czasie lekcji wykonują indywidualnie kukietki zwierząt, każdy w swoim domu. Środowisko wodne malują na kartce z bloku. Film będzie nagrywany przez nauczyciela, dzieci na ekranie komputera będą prezentowały swoje scenki. Komunikatory do prowadzenia lekcji (np. MS Teams) pozwalają na tworzenie grup złożonych z kilku osób. Uczniowie w każdej z nich wspólnie z nauczycielem mogą przećwiczyć swoje zdania do prezentacji w języku francuskim. Gdy grupa będzie przedstawiać swoje zwierzę, każde dziecko zaprezentuje scenografię i kukietkę wykonaną w domu. Będziemy musieli zrezygnować z przedstawiania piosenek za pomocą kukietek. Śpiew dzieci można oczywiście nagrać, ale efekt może być niezadowalający ze względu na połączenie internetowe (opóźnienia, przerwy w transmisji itp.). Można tutaj spróbować nagrać piosenki śpiewane przez dzieci indywidualnie po fragmencie (każde po jednej linijce tekstu).

8. Sposób realizacji projektu edukacyjnego

8.1. Zainicjowanie projektu

Uczniowie muszą zostać zapoznani z metodą projektu, żeby skutecznie nią pracować. Nauczyciel nie musi tłumaczyć dokładnie, ważne, żeby omówił zaplanowane zadania, cele oraz sposoby oceniania. Dzieci muszą być zapoznane z formą realizacji, zasadami współpracy z rówieśnikami. Nauczyciel przygotowuje z kartonu (można wydrukować) rybkę Nemo lub Dory (Z animacji *Gdzie jest Nemo?*). Rybka zaprasza dzieci do udziału w projekcie, tłumaczy im, że zostaną podzielone na zespoły, w których będą pracować. Nauczyciel z pomocą rybki zwróci uwagę uczniom, że każdy będzie odpowiedzialny za otrzymane zadanie, ale również ważny będzie efekt końcowy wykonany wspólnie. Podział na grupy proponujemy wykonać w sposób kontrolowany (zaproponowany powyżej – punkt 6.4), by uniknąć sytuacji, że dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi będą w tej samej grupie lub w ogóle nie zostaną dopasowane do żadnego z zespołów. Istotne jest również, by dzieci wiedziały, że każda rola jest ważna i wszyscy biorą udział.

Następnie zostanie przygotowany kontrakt, który uczniowie i nauczyciele podpiszą. Rybka wytłumaczy dzieciom, jak ważne jest przestrzeganie regulaminu. Kontrakt powinien mieć formę prostego tekstu napisanego w zrozumiałym dla dzieci sposób, może mieć również formę obrazkową. Zawsze należy się upewnić, że uczniowie zrozumieli wszystkie punkty. Możemy wydrukować każdej grupie jedną kopię lub wszyscy uczniowie podpisują jeden egzemplarz. Dzieci mogą same wymyślić rysunki, które będą przedstawiały poszczególne punkty regulaminu. Poniżej propozycja kontraktu dla uczniów:

Temat projektu: Wodna przygoda – jakie zwierzęta mieszkają w wodzie? *L'aventure dans l'eau – quels animaux y habitent ?*

Wykonując projekt, nauczymy się:

- nazwać w języku francuskim wodne zwierzęta, krótko je opisywać;
- piosenki o rybach po polsku i francusku;

- współpracować z kolegami wykonując środowisko wodne w pudełku, kukiełki oraz prezentując zwierzątko wodne;
- wykorzystywać komputerowy program Paint.

Razem z kolegami z klasy, przedstawimy wynik naszej pracy uczniom innych klas I–III w marcu, czyli za 2 miesiące.

W chwili, gdy będziemy potrzebowali pomocy, zawsze będziemy mogli liczyć na naszą panią oraz panią od języka francuskiego. My również będziemy pomagać kolegom w razie potrzeby, sumiennie wykonywać zadania, których się podejmiemy. Wszyscy będziemy uczestniczyć w projekcie, każdy będzie mógł przedstawić własny pomysł. Zobowiązujemy się także słuchać innych oraz akceptować ich propozycje.

Nauczyciele ocenią naszą pracę. Najważniejsze przy ocenie będzie nasze zaangażowanie, pracowitość, staranność i pomysłowość. Nauczyciele będą oceniać również pracę w grupie oraz udział w końcowej prezentacji. Obiecujemy pracować najlepiej, jak potrafimy.

Uczniowie w klasach I–III uczestnicząc w projekcie, nie wybierają konkretnych tematów. Oczywiście nauczyciel zapoznaje ich z tematem całego projektu, mają możliwość decydowania o wyborze zwierząt, o których nakręcą film, jednak tutaj głównie nauczyciel podejmuje decyzje. Dzieci w wieku wczesnoszkolnym nie będą potrafiły jednoznacznie sprecyzować, co chcą wykonać, muszą być pokierowane przez osobę dorosłą, która poprosi o dokonanie konkretnego wyboru z podanych propozycji (w tym wypadku pokazuje dzieciom zwierzęta wodne). Jeżeli jednak dzieci chcą podjąć konkretne działania, pozwólmy im dokonać samodzielnego wyboru (oczywiście zgodnie z naszymi założeniami względem projektu).

Zważając na wiek uczniów, nauczyciel musi czuwać nad podziałem zadań (np. przy podziałach najlepiej przeprowadzić losowanie, dzieci łatwiej akceptują sytuacje losowe). Wyznaczyć należy również osoby odpowiedzialne za konkretne zadania (np. ktoś jest odpowiedzialny za dekorację, ktoś inny za kukiełki).

Nauczyciel może zapoznać uczniów z literaturą związaną z tematem, np. na podstawie książek o zwierzętach przygotowuje najważniejsze informacje w formie zabaw i zadań dla dzieci (np. *101 ciekawostek – zwierzęta wodne* Niko Domingueza, *Na ścieżkach wiedzy – Encyklopedia 100 zwierząt*). Dodatkowo pokazuje dzieciom ilustracje w książkach. Uczniowie mogą przygotować również lapbooka, gdzie zgromadzą wiadomości na temat zwierząt. Nauczyciel wskazuje, w jaki sposób wyszukać informacje w książkach. Większość dzieci w połowie klasy pierwszej potrafi już przeczytać wyrazy i krótkie zdania.

W trakcie realizacji projektu możemy zaproponować uczniom wycieczkę do różnych miejsc dostępnych w regionie zamieszkania, gdzie można obejrzyć zwierzęta wodne (np. wycieczka do zoo, do akwarium). Możemy zaoferować dodatkowo wycieczkę do Centrum Nauki o Wodzie Hydropolis we Wrocławiu. To miejsce, gdzie uczniowie poznają gatunki niespotykanych zwierząt mieszkających w wodzie, a dodatkowo dowiedzą się ciekawych informacji na temat wody, jej wykorzystania, znaczenia, zagrożeniach z nią związanych. W przypadku problemów finansowych ucznia, wycieczka zostanie sfinansowana z pieniędzy klasowych lub szkolnych przeznaczonych na taki cel. Organizacja wycieczki jest elementem dodatkowym, możemy ją przeprowadzić, gdy jesteśmy pewni, że wszyscy uczniowie będą mogli w niej uczestniczyć.

8.2. Realizacja projektu

1. Na lekcji języka francuskiego wprowadzamy uczniom słownictwo pozwalające nazwać różne zwierzęta żyjące w wodzie. Proponujemy konkretne ryby, które dzieci znają (rekin, błazenek, karp itp.), a także wieloryba, delfina, fokę, pingwina. Dodatkowo dzieci na pewno zainteresuje krewetka, ośmiornica, konik morski, krab, żółw, krokodyl oraz żaba. Słownictwo możemy wprowadzić za pomocą papierowych obrazków lub aplikacji. W formie interaktywnej możemy również przećwiczyć słownictwo, proponując uczniom zabawę „Czego brakuje?”. Wyświetlamy na ekranie po dwie karty ze zwierzętami, które różnią się jednym lub dwoma elementami (np. na jednej karcie jest żaba, rekin, krokodyl, pingwin, foka i żółw, na drugiej brakuje żółwia). Dziecko, które zgadnie, naśladuje za pomocą ruchu wybrane zwierzę, pozostałe razem z nim imitują ruch zwierzęcia. Następnie wspólnie z dziećmi przygotowujemy wędki i wodne zwierzęta do wyłowienia. Każde dziecko dostaje obrazek wodnego zwierzęcia, przykleja do niego spinacz za pomocą taśmy klejącej. Wszystkie zwierzęta wrzucamy do pudełka wyłożonego niebieską bibułą. Dzieci dostają kredki lub patyczki z przywiązany sznurkiem i magnesem. Każde po kolei podchodzi do „jeziorka” i łowi zwierzę, podaje jego nazwę po francusku. Jako kolejne ćwiczenie, możemy zadawać uczniom pytania typu: *Quel animal est noir et blanc ?* *Quel animal est très grand ?* Pod koniec lekcji dzieci wklejają do zeszytu obrazki wszystkich zwierząt wodnych, które poznały w czasie lekcji. Wykorzystując ćwiczenia ruchowe, zaspokajamy potrzeby ucznia z ADHD, gdy mamy dziecko niedowidzące, należy pamiętać, żeby obrazki zwierząt były wyraźne i odpowiednio dostosowane.
2. Na lekcji edukacji przyrodniczej dzieci zdobywają informacje na temat zwierząt wodnych poznanych na lekcji języka francuskiego. Dowiadują się o ich zwyczajach, miejscach, w których żyją. Można do lekcji wykorzystać film [Zwierzęta dla dzieci – Morskie zwierzęta dla dzieci. Podwodny świat zwierząt](#) (dostęp 9.09.2022). Dodatkowo, nauczyciel przygotowuje ciekawostki o zwierzętach. Można tutaj wykorzystać książkę z serii *Na ścieżkach wiedzy – Encyklopedia 100 zwierząt*. Rozmawiamy z dziećmi o różnicach między morzem, oceanem, jeziorem, rzeką i stawem. Dzielimy uczniów na grupy, każda rysuje inne środowisko wodne. Z wcześniej przygotowanych obrazków wybiera zwierzęta, które będą odpowiednie do ich akwenu. Na koniec lekcji nauczyciel pyta dzieci, co zapamiętały. Losuje z pudełka obrazek zwierzęcia, przypina go do tablicy, dzieci wspólnie przypominają informacje z lekcji. Uczeń z niedostosowaniem społecznym nie czuje się niekomfortowo, bo pytania są kierowane do grupy bądź całej klasy, a nie do konkretnej osoby. Gdy mamy w klasie ucznia niedosłyszącego lub niedowidzącego, należy go posadzić blisko monitora lub telewizora. Możemy również wykorzystać ćwiczenia znajdujące się na stronie Squla. Każdy uczeń może mieć założone własne konto i korzystać z niego na komputerze w sali informatycznej. Pozwala mu to pracować we własnym tempie.
3. Na lekcji edukacji muzycznej dzieci poznają piosenkę o rekinie [Śpiewające Brzdące, Rekin Łakomczuszek. Piosenki dla dzieci](#). Możemy tutaj zaproponować różne formy śpiewu (wspólny, chętni mogą śpiewać solo), możemy zaproponować również prezentację piosenki ruchem. Na początku dzieci słuchają piosenki, następnie wspólnie z nimi decydujemy o sposobie jej wykonania i razem uczymy się tekstu. Uczeń uzdolniony muzycznie może zaśpiewać fragment piosenki solo, uczniowie

- z trudnościami w nauce nie będą zawstydzeni, gdy nie zapamiętają całego tekstu, jeżeli piosenkę będą śpiewali wspólnie z kolegami.
4. Na lekcji języka francuskiego dzieci powtarzają słownictwo z poprzedniej lekcji. Możemy wykorzystać ponownie zrobione wcześniej „jeziorko” z magnetycznymi zwierzętami, dzieciom zabawa w łowienie na pewno się spodobała. Pokazujemy zdjęcia akwenów poznanych na edukacji przyrodniczej, nazywamy je po francusku. Dzielimy dzieci na grupy (tyle, ile środowisk wodnych). Każda grupa dostaje kopertę z puzzlami (pocięty obrazek z morzem, jeziorem, rzeką itp.) Dzieci układają wspólnie puzzle, nakleją je na kartkę, rysują zwierzęta, które zamieszkują dany obszar. Każda grupa prezentuje swoją pracę np. *C'est la mer. Il y a trois poissons, une tortue* etc. Gdy dzieci będą wykonywały prace plastyczne, możemy zacząć uczyć je dostępnej w internecie piosenki po francusku *Les petits poissons dans l'eau* (dostęp 9.09.2022) lub pierwszej zwrotki *Les poissons – Alain LeLait* (dostęp 9.09.2022). Piosenki są dosyć łatwe do zapamiętania, nawet dzieci z zaburzeniami koncentracji czy z problemami z zapamiętywaniem nie powinny mieć z nimi problemów. Dodatkowo większość dzieci lubi śpiewać, więc robiąc to w grupie, nawet dzieci mające trudności z zapamiętaniem tekstu, będą uczestniczyły w zadaniu. Nauczyciel musi czuwać nad przebiegiem prac, by nikt nie został wykluczony (szczególnie uczniowie z zaburzeniami społecznymi, tj. zagrożeni niedostosowaniem społecznym, z autyzmem, ze spektrum autyzmu).
 5. Na lekcji edukacji technicznej dzielimy uczniów na sześć grup. Dwie tworzą środowisko morskie w pudełku. Dzieci wycinają z jednej strony dziurę, by można było zrobić formę teatrzyku kukielkowego. Ozdabiają odpowiednio, robią rośliny. Kolejne dwie grupy tworzą zwierzęta – kukielki do przygotowanych wcześniej piosenek, a pozostałe wykonują kukielki krokodyla i pingwina, a także żaby i foki. Wykonanie scenografii będzie potrzebne, by przedstawić piosenki w języku polskim i francuskim oraz do prezentacji czterech zwierząt w języku francuskim. Do zadania uczniowie wykorzystują bibułę, farby i kartony. Na zajęciach mają możliwość wykazania się uczniowie uzdolnieni plastycznie, dodatkowo wszyscy rozwijają kreatywność i zręczność. Nauczyciel nagra śpiewane piosenki wraz z prezentacją zwierząt i stworzy krótki film.
 6. Na lekcji języka francuskiego dzieci dostają słowniki obrazkowe, gdzie sprawdzają zapis nazw zwierząt wodnych. Każdą znalezioną nazwę zapisują pod obrazkiem zwierzęcia wklejonego na pierwszej lekcji na ten temat. Następnie nauczyciel prezentuje zwierzęta: fokę, żabę, pingwina i krokodyla) za pomocą prostych zdań typu: *C'est un pinguin, il est grand, noir et blanc, il habite en Antarctique*. Dzieli uczniów na cztery grupy. Każda z nich dostaje zwierzątko do zaprezentowania. Na początku dzieci rysują w zeszytach dane zwierzę, nauczyciel podchodzi do każdej grupy i zadaje pytania: *Qu'est-ce que c'est ?* Uczestnicy odpowiadają po kolei: *C'est une grenouille*. Nauczyciel pyta: *Comment elle est ?* Uczniowie: *Elle est verte*. Pytania nauczyciela zależą od początkowej prezentacji zwierzęcia. Każda grupa powinna powtórzyć około pięciu zdań (każde dziecko jedno zdanie). Jeżeli mamy zbyt dużo dzieci w klasie, jedno zdanie możemy podzielić na części, np. *Il est noir. Il est blanc. Il est grand*. Dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych dostają do zapamiętania łatwiejsze zdania. Przy pracy w grupach nauczyciel musi czuwać, by żadne dziecko nie zostało wykluczone z zadania.
 7. Następnie nauczyciel języka francuskiego wraz z nauczycielem edukacji wczesnoszkolnej wspólnie z dziećmi kręca „film przyrodniczy”. W tym celu zostanie

wykorzystany telefon komórkowy lub aparat fotograficzny. Każda grupa prezentuje wybrane wcześniej zwierzę. Zanim dzieci przystąpią do zadania, nauczyciel francuskiego powtarza z nimi prezentację pięciu zdań. Staramy się, by każde dziecko miało możliwość powiedzenia jednego zdania. Uczniowie przygotowali wcześniej (na lekcji edukacji technicznej) „sceny” i kukiełki do zaprezentowania piosenek. Część dzieci będzie śpiewać, część prezentować scenki do piosenek w języku polskim i francuskim, używając do tego przygotowanych wcześniej rekwizytów. Pozwólmy uczniom zdecydować, kto jaką rolę będzie pełnił, czuwajmy jedynie nad tym, by wszyscy brali udział w zadaniu.

8. Na lekcji edukacji informatycznej uczniowie – każdy indywidualnie (lub w parach jeżeli nie mamy odpowiedniej liczby dostępnych komputerów) rysują po jednym wylosowanym zwierzęciu w programie Paint. Zwierzęta powinny być umieszczone na odpowiednim tle, czyli np. jeżeli uczeń wylosował krokodyla, powinien umieścić go w rzece lub obok niej. Jeżeli podzieliliśmy uczniów na grupy, starajmy się, by zwierzęta się nie powtarzały. Uczniowie pod swoimi obrazkami umieszczają francuskie nazwy zwierząt, które zapisali w zeszytach do języka francuskiego podczas wcześniejszych lekcji.

8.2. Prezentacja wyników

Wyniki projektu zostaną zaprezentowane w kwietniu. Będzie to film prezentujący zwierzęta żyjące w wodzie oraz piosenki o zwierzętach wodnych po polsku i francusku. Poza tym wystawa prac wykonanych w programie Paint. Prezentacja wyników projektu będzie jednym z elementów Międzynarodowego Dnia Ziemi, który przypada na 22 kwietnia.

9. Ewaluacja i ocenianie

Każdy projekt jest zakończony ewaluacją. Uczniowie są oceniani przede wszystkim za zaangażowanie. Efekt końcowy jest również istotny, jednak na pierwszym etapie edukacji bardziej znaczący jest wkład pracy. Nauczyciel wyróżnia uczniów najbardziej zaangażowanych w realizację projektu, wskazuje mocne strony ich pracy. Obserwuje także dzieci w czasie wykonywania zadań grupowych. Uczniowie spróbują ocenić swoje prace na poziomie grupy, a także dokonać samooceny udziału w projekcie. Uczniowie pozostałych klas edukacji wczesnoszkolnej, którzy wezmą udział w prezentacji, poproszeni zostaną również o jej ocenienie.

Na początku nauczyciel powinien się dowiedzieć, jakie jest zdanie dzieci na temat projektu. Rozdajemy uczniom podzielone na kilka części (proponujemy prostą tabelkę złożoną z tylu kolumn, ile jest pytań, gdzie każda kolumna będzie opatrzona cyfrą). Zadajemy dzieciom pytanie nr 1, a uczniowie zgodnie ze swoimi odczuciami, rysują odpowiednią liczbę rybek w tabelce (3, 2, 1 – gdzie 3 rybki oznaczają ocenę najlepszą, 2 – średnią, 1 – złą). Pytamy uczniów, np. czy projekt im się podobał, nauczyli się współpracować z kolegami, będą chcieli uczestniczyć w innym projekcie.

Do ocenienia projekt, nauczyciel zastosuje ocenianie kształtujące. W klasach I–III nie wystawiamy ocen cyfrowych, na świadectwie wystawiamy oceny opisowe, więc projekt możemy także ocenić w sposób opisowy. Będzie to raczej forma recenzji niż konkretna ocena. Przy ocenianiu będą brane pod uwagę poniższe kryteria:

- zaangażowanie każdego dziecka indywidualnie na miarę swoich możliwości;
- zaangażowanie wszystkich członków grupy;
- praca w grupie, jej organizacja, podział zadań (czy każdy podjął się zadania zgodnego ze swoimi możliwościami, czy uczniowie zgodnie współpracowali);
- pomysłowość i estetyka wykonania pracy;
- znajomość francuskiego słownictwa związanego ze środowiskiem wodnym.

Ważne jest, by dzieci aktywnie uczestniczyły w projekcie, więc nauczyciel ma za zadanie wyjaśnić im dokładnie, co będzie podlegało ocenie. Tłumaczy poszczególne punkty kryteriów oceny i upewnia się, że wszyscy zrozumieli. Każdej grupie przyznaje odpowiednią liczbę muszelek – w zależności od oceny.

Nauczyciel sporządzi ocenę opisową dla każdej grupy. Przy ocenie bierze pod uwagę indywidualne możliwości każdego dziecka, wskazuje jego mocne strony i postęp, jaki zrobił uczestnicząc w projekcie. Można wykorzystać krótką ocenę indywidualną. Wystarczy jedno zdanie, które pokaże dziecku, że doceniamy jego pracę, a zmotywujemy je do udziału w projekcie w przyszłości. Nauczyciel wspólnie z całą klasą analizuje projekt, sposób jego realizacji oraz efekty. Udziela dzieciom informacji zwrotnej, pokazuje im, co wykonały dobrze, co mogłyby poprawić i dlaczego. Wszyscy uczniowie, którzy biorą udział w realizacji projektu otrzymają naklejki z rybkami. Grupy mogą otrzymać drobne nagrody (np. ołówki itp.) za najlepiej wykonane prace.

Zanim przystąpimy do ewaluacji, musimy przygotować pytania. Będziemy ją przeprowadzać w grupach, które będą oceniały swoją część projektu, również każdy indywidualnie oceni własne zaangażowanie, uczniowie uczestniczący w prezentacji, będą mogli ocenić cały projekt. Na pierwszym etapie edukacyjnym ocena innych może przysparzać dzieciom trudności. Możemy zaproponować im, by wybrały osobę, która była w każdej grupie najbardziej ich zdaniem zaangażowana w projekt, wykazała się największą pomysłowością.

Ewaluacja grupowa i indywidualna uczniów biorących udział w projekcie może zostać przeprowadzona w formie Układu Słonecznego. Na podłodze kładziemy piłkę, wokół której układamy sznurki jak orbity planet. Piłka symbolizuje domek rybki Nemo, im sznurek dalej od piłki, tym mniej punktów do niego dopasowujemy. Możemy używać dowolnej skali punktów np. od 1 do 5 (czyli pierwszy sznurek najbliżej piłki to będzie 5, kolejny 4, a ten oddalony najbardziej będzie miał wartość 1). Uczniowie ustawiają się grupami, w których pracowali. Nauczyciel czyta kolejne pytania, dzieci wspólnie decydują, gdzie się ustawiają na orbitach (im bliżej domku, tym lepsza ocena). Proponujemy następujące pytania:

- Czy jesteśmy zadowoleni ze współpracy?
- Czy udało nam się porozumieć?
- Czy jesteśmy zadowoleni z nakręconego filmu?
- Czy chcielibyśmy współpracować jeszcze raz?

Gdy każda grupa już się ustawi na odpowiedniej orbicie, nauczyciel pyta, dlaczego zdecydowała się właśnie na taką liczbę punktów. Nauczyciel rozdaje dzieciom muszelki odpowiadające liczbie zdobytych punktów. Jako że nauczyciel na bieżąco powinien monitorować pracę uczniów, ma szansę porównania także oceny uczniowskiej z własną,

którą sporządził w trakcie trwania projektu. Jednocześnie nauczyciel obserwuje dzieci w trakcie współpracy w grupach oraz każdego indywidualnie. W tym celu proponujemy stworzyć na początku własną kartę obserwacji. Poniżej propozycja pytań.

Grupa nr 1 – film – przygotowanie scenografii.

- Czy uczniowie współpracowali bez większych problemów?
- Kto był liderem grupy?
- Czy każdy pracował na miarę swoich możliwości?
- Czy dekoracja do filmu była estetyczna?
- Czy grupa była zaangażowana w kręcenie filmu?
- Czy dzieci były chętne do używania języka francuskiego?
- Czy nauczyły się francuskiego słownictwa związanego ze środowiskiem wodnym?

Na orbicie możemy również zaproponować samoocenę. Trzeba zmienić pytania na bardziej bezpośrednie do każdego dziecka:

- Czy umiem po francusku wymienić zwierzęta mieszkające w wodzie?
- Czy umiem po francusku nazwać środowiska wodne (rzeka, morze, jezioro, ocean, staw)?
- Czy umiem zaśpiewać piosenki o rybach w języku francuskim?
- Czy umiem zaśpiewać piosenkę o rybach po polsku?
- Czy jestem zadowolony(-a) ze współpracy z kolegami?
- Czy pracowałem(-am) najlepiej, jak mogłem(-am)?

Tak samo jak przy ocenie grup, nauczyciel porównuje odpowiedzi dzieci rozmawiając z nimi na temat liczby przyznanych punktów. Dzieci otrzymują perelki (mogą być koraliki) zgodne z liczbą punktów. Następnie możemy zaproponować przeliczenie zdobytych punktów-skarbów (koralików i muszelek za ocenę grupową) na konkretne oceny (np. 35–33 skarby – ocena najlepsza, 6 rybek naklejek; 32–30 skarbów – 5 rybek naklejek itp.). Oczywiście liczba punktów będzie zależała od liczby pytań wykorzystanych w ocenie grupowej i indywidualnej.

Pozostali uczniowie z klas I–III, którzy brali udział w prezentacji mogą przystąpić do oceniania projektu w dwóch częściach (film i wystawa). Mogą przyznawać punkty za cały film i wystawę (czy im się podobały film i wystawa?) lub możemy podzielić ocenę na więcej części (najlepiej zaprezentowane zwierzę, najlepsza piosenka, najlepsza praca wykonana w programie Paint). Najkorzystniej przy wejściu rozdać dzieciom po dwie (lub trzy – w zależności od wybranej wersji ewaluacji) małe karteczki i przygotować pudełka z elementami do oceny. Dobrze również oznaczyć pudełka w jakiś charakterystyczny sposób (np. nakleić zwierzęta, ponumerować piosenki, ponumerować wykonane prace), by ułatwić zadanie oceniającym. Po projekcji filmu, tłumaczymy dzieciom sposób oceniania (wrzucamy jedną karteczkę do pudełka ze zwierzęciem, którego prezentacja podobała mi się najbardziej, to samo dotyczy piosenki, na trzeciej kartce piszemy numer najlepszej pracy i wrzucamy do pudełka). Dodatkowo, możemy zaproponować obserwatorom pytania:

- Czy jesteśmy zadowoleni z udziału w prezentacji projektu?
- Czy podobały nam się prace plastyczno-techniczne (środowiska wodne i kukiełki) stworzone przez uczniów?
- Czy podobała nam się wystawa prac wykonanych w programie Paint?
- Czy dowiedzieliśmy się czegoś nowego? (Czy poznaliśmy nowe słownictwo po francusku?)

Gdy projekt zostanie zakończony, nauczyciele ocenią sposób jego realizacji, mocne i słabe strony. Odpowiedzą pisemnie na pytania, a następnie wspólnie przeanalizują odpowiedzi. Każdy nauczyciel będzie miał możliwość zaprezentowania swoich uwag na temat sukcesów i porażek podczas realizacji. Istotnie jest również zastanowienie się, czy zrealizowano wszystkie zaplanowane cele i jaki był stopień ich osiągnięcia, a także, czy projekt był na tyle pożyteczny, że powinniśmy go realizować w przyszłości z innymi grupami. Nauczyciele muszą też wskazać obszary, które wymagają poprawy w przypadku realizacji innych projektów (jeżeli oczywiście takie istnieją). Możemy zaproponować następujące pytania:

- Czy jesteś zadowolony(-a) z udziału w projekcie?
- Co w projekcie było najbardziej wartościowe?
- Czy uczniowie byli zainteresowani projektem?
- Czy projekt był dla uczniów pożyteczny?
- Czy jakiś element projektu sprawiał uczniom trudności?
- Co należałoby zrobić inaczej w przyszłości?
- Czy zrealizowano wszystkie założone cele projektu? W jakim stopniu?

Możemy umieścić skalę, np. całkowicie, częściowo, nie zrealizowano.

10. Materiały pomocnicze:

- książki na temat zwierząt wodnych (np. *101 ciekawostek – zwierzęta wodne* Niko Dominiguesa, *Woda* Anny Skowrońskiej, *Na ścieżkach wiedzy – Encyklopedia 100 zwierząt*);
- słowniki obrazkowe języka francuskiego;
- monitor interaktywny;
- obrazki ze zwierzętami wodnymi (do zaprezentowania uczniom oraz małe do wklejenia dla dzieci do zeszytu);
- koperty z puzzlami – zwierzęta wodne do ułożenia;
- kartonowe pudełka do wykonania środowiska wodnego do filmu;
- przybory plastyczne (farby, kredki, papier kolorowy, bibuła, pastele, klej itp.);
- kartoniki do stworzenia kukiełek, długie patyczki ;
- telefon lub aparat fotograficzny do nagrywania filmu;
- strony internetowe: LearningApps, *Les petits poissons dans l'eau* lub *Les poissons – Alain LeLait; Śpiewające Brzdące, Rekin Łakomczuszek. Piosenki dla dzieci, Zwierzęta dla dzieci. Morskie zwierzęta dla dzieci. Podwodny świat zwierząt* (dostęp 9.09.2022).

Zaproponowane powyżej strony prezentują materiały wykorzystywane do realizacji naszego projektu. Możemy znaleźć wiele stron internetowych, na których będą odpowiednie informacje dotyczące tematu. Pamiętajmy, że informacje muszą być dostosowane do możliwości poznawczych dzieci w wieku wczesnoszkolnym.

11. Komentarz metodyczny

W klasach edukacji wczesnoszkolnej nauka odbywa się w sposób zintegrowany, a zatem łatwiej jest zrealizować wspólnie projekt. Gdy nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej ma uprawnienia do nauczania języka obcego, nie będziemy mieli możliwości organizacji projektu z innym nauczycielem. W takiej sytuacji łatwiej jest ustalić wspólne działania z równoległą klasą edukacji wczesnoszkolnej oraz jej wychowawcą.

Metoda projektu na pierwszym etapie edukacji musi być dobrze skoordynowana przez nauczyciela, dzieci nie potrafią jeszcze same podejmować trudnych decyzji. Jednak uczniowie odpowiednio pokierowani będą się bawić, a przy tym rozwijać się i zdobywać umiejętności.

Realizując każdy projekt, musimy pamiętać, by zaplanowane zadania zrealizować w odpowiedniej kolejności, np. w przypadku tego projektu ważne jest, by najpierw zapoznać dzieci ze zwierzętami wodnymi, na temat których dowiadują się istotnych informacji, a dopiero na kolejnej lekcji tworzą środowisko wodne z kartonu. Ta sama sytuacja dotyczy tworzenia filmu – najpierw dzieci muszą mieć przygotowane elementy do jego nakręcenia i zaplanowane wszystkie działania – dekoracje, postaci, zdania po francusku. Muszą zdobyć odpowiednie informacje, by wykonać powyższe zadania. Widać tutaj wyraźnie interdyscyplinarność, wszystkie treści są ze sobą powiązane, przenikają się i są od siebie zależne.

Rejestracja na stronie Scola jest bezpłatna dla szkół, jeżeli korzystamy z niej w godzinach od 8:00 do 15:00. To strona z ćwiczeniami opartymi bezpośrednio na podstawie programowej do każdej klasy. Znajdziemy na niej interesujące ćwiczenia dla dzieci na różne tematy, również z edukacji przyrodniczej, np. o zwierzętach.

Jeżeli zdecydujemy się na wycieczkę do Hydropolis we Wrocławiu, zadbajmy, by wszystkie dzieci mogły brać w niej udział. Jeżeli jakiś uczeń ma problemy z jej sfinansowaniem, zapłaćmy z pieniędzy klasowych lub szkolnych (szkoły mają fundusze na taki cel).

Projekt edukacyjny pozwala się wykazać wszystkim uczniom, czyli zarówno tym o harmonijnym rozwoju, jak i tym o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych (zarówno zdolnym, jak i tym z dysfunkcjami). Każde dziecko ma swoje mocne strony, można je zaprezentować, np. ktoś ma talent plastyczny, inny ma trafne pomysły). Dzieci uczą się od siebie, wzajemnie się wspierają. Musimy jedynie pamiętać o podziale ich na odpowiednie grupy (np. według wcześniej podanej propozycji).

12. Bibliografia

Kotarba-Kańczugowska M., b.r., *Praca metodą projektu* (PDF, 197 KB; dostęp 9.09.2022), Warszawa: ORE.

Kreatywna Europa, 2015, *Ewaluacja projektów* (PDF, 575 KB; dostęp 9.09.2022), Warszawa: Creative Europe Desk Polska.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej, Dz. U. 2017, poz. 356 z późn. zm.

Sobańska K., 2019, *Mój mały francuski świat. Program nauczania do języka francuskiego w szkole podstawowej dla I etapu edukacyjnego* (PDF, 1,48 MB; dostęp 9.09.2022), Warszawa: ORE.

Agnieszka Kilijańska – nauczycielka i lektorka języka francuskiego z 18-letnim stażem pracy. Obecnie pracuje jako nauczyciel języka francuskiego oraz edukacji wczesnoszkolnej w Społecznej Szkole Podstawowej i Społecznym Liceum Ogólnokształcącym im. W. Korfańskiego w Katowicach. Ukończyła studia podyplomowe: terapia pedagogiczna i rewalidacja dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Autorka materiałów dydaktycznych dla nauczycieli języka francuskiego.